

Ірина Лапшина,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри дошкільної освіти,

професор ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

СТАНОВЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ СВЯТКУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ДИТЯЧОЇ КНИГИ

Анотація. У статті наголошується на освітньому і виховному значенні дитячої книги для становлення особистості молодого громадянина світу. Представлений досвід святкування Міжнародного дня дитячої книги протягом кількох останніх років, зокрема й у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського.

Ключові слова: шкільна освіта, становлення особистості, традиції святкування, Міжнародний день дитячої книги.

Abstract. The article emphasizes the educational value of children's books for the formation of the personality of a young citizen of the world. The experience of celebrating the International Children's Book Day over the last few years is presented, including at the Mykhailo Kotsyubynsky Vinnytsia State Pedagogical University.

Keywords: school education, formation of personality, traditions of celebration, International Children's Book Day.

Щорічно 2 квітня світова громадськість святкує Міжнародний день дитячої книги. Адже саме дитяча література (у поліграфічному виконанні – книга, журнал, альбом) відіграє важливу роль у вихованні багатого духовно та розвиненого інтелектуально молодого покоління; це важлива складова різнобарвного мистецтва слова, що покликане робити дітей та молодь мудрими, щирими, людяними, шанобливими, уважними, відкритими для інших.

Витоки літератури для дітей, як наголошують літературознавці, сягають сивої давнини, коли були створені перші твори материнського фольклору

(колискові пісні, забавлянки, утішки, казки, небилиці та ін.), що мали на меті передати через художнє слово прийдешнім поколінням мудрі життєві висновки, спостереження, поради про правила і традиції життя у добросусідстві, взаєморозумінні і дружній підтримці одне одного.

Сучасне розуміння літератури для дітей має кілька рівнів значень. Передусім – побутовий, коли дитячою літературою називають усі твори, які читають й переказують малятам дорослі, самостійно читають самі діти. Але фахівці називають такі твори «дитячим читанням».

В рамках наукової класифікації дитячої літератури, традиційно розрізняють три види творів: твори, безпосередньо адресовані дітям (наприклад, казки Наталі Забіли, вірші Платона Воронька); твори, написані для дорослих читачів, але викликали інтерес й у дітей (казки Івана Франка, Лесі Українки, вірші Тараса Шевченка); твори, написані самими дітьми, що називають дитячою літературною творчістю (як приклад, казки і оповідання учнів Школи під Голубим Небом Василя Сухомлинського).

У наші дні важко уявити, що колись не було книжок для дітей. Перші згадки про дитячу книгу датовані 1477 роком, коли в Англії з'явився друкарський верстат і У. Кікстон видрукував першу книгу англійською мовою. Серед пізніше надрукованих ним книг, що викликали захоплення дітей, були збірка байок Езопа і веселий «Роман про Лиса». Проте до середини ХУІІІ-го століття діти читали приблизно те саме, що й їхні батьки. Винятком стали такі книги для дитячого читання: книга с картинками для дітей «Світ чуттєвих речей у картинках» Яна Амоса Коменського (1658р.), збірка казок «Казки моєї матінки Гуски» Шарля Перро (1697р.).

Суто дитяча література в Європі ХУІІІ-ХУІІІ ст. народилася з появою казок братів Грім. Їхні твори одразу привернули стійку увагу малечі. І дотепер ми не уявляємо, як можна подорослішати без таких неймовірних казок, як, наприклад, про Білосніжку і про Сплячу Красуню.

Початок золотого століття дитячої літератури припадає на середину ХІХ-го століття. Величезну популярність у той час набули книги Льюїса Керролла про

пригоди Аліси. Знаний математик і прекрасний фотограф Чарльз Латуїдж Доджсон (його справжнє ім'я) був ще й майстром художнього слова, а літературою захопився ще в роки юнацтва. Навіть облаштував власний театр маріонеток і вигадував для нього п'єси.

Але саме Гансу Крістіану Андерсену вдалося змінити ставлення до дитячих книг та неймовірно збагатити цей вид художньої літератури. І хоча ХХ століття подарувало юним читачам Пітера Пена, Мері Поппінс, Поліанну, Гаррі Поттера та багатьох інших відомих персонажів, персонажі казок Андерсена і сьогодні найбільш популярні у світі мистецтва. А найвище визнання творчого доробку письменників – присудження головної нагороди – Міжнародної премії імені Ганса Крістіана Андерсена із врученням золотої медалі. Цю найпрестижнішу міжнародну нагороду часто називають «Малою Нобелівською Премією». Золоту медаль із профілем великого казкаря лауреатам вручають на черговому з'їзді Конгресу Міжнародної ради з дитячої книги (раз на два роки).

Міжнародне свято дитячої книги було започатковано навесні 1967 року рішенням Міжнародної ради з питань дитячої книги. А дата була обрана не випадково. Саме цього дня 1805 року народився славетний датський казкарь – Король казок – Ганс Крістіан Андерсен. Не так багато існує письменників та письменниць, які можуть відповідати такому високому званню «Великий казкарь», а саме Андерсен опублікував 24 збірки казок і присвятив цьому майже 50 років свого життя. Король казок стверджував: «Казка – це те золото, що виблискує вогником в очах дітей».

Щороку одна з національних секцій Міжнародної ради з питань дитячої книги виступає спонсором святкування Всесвітнього дня дитячої книги. Зазвичай до цього дня у багатьох країнах проводяться Тижні дитячої та юнацької книги. Проводять ранки, конкурси, виставки, конференції і фестивалі, присвячені найкращим книгам світу; зустрічі з авторами й ілюстраторами, конкурси на кращий твір тощо. Програми укладають яскраві, розважальні, такі, що надовго запам'ятовуються.

Щорічно для проведення Дня дитячої книги вибирається певна тема, яка і стає лейтмотивом усіх святкових заходів. Країна-«господар» свята (такими вже були Ірландія, Франція, Німеччина, Швеція та інші) організовує заходи за участю найвідоміших дитячих письменників своєї країни. Один з гостей пише послання усім дітям Землі про унікальність дитячої книги, важливість її читання.

Важливим елементом дитячих книг давно стали барвисті, яскраві малюнки – ілюстрації. Тому щорічно до свята запрошується відомий художник, щоб створити плакат Міжнародного дня дитячої книги.

В Україні найбільш популярною формою святкування Дня дитячої книги є проведення Всеукраїнського конкурсу «Найкращий читач» (вперше його проведено у 2013 році).

Пандемія внесла свої корективи у плани святкування Дня дитячої книги, але не відмінила його. 2 квітня 2020р. шанувальників дитячої книги запросили взяти участь у дистанційному флешмобі «Читаємо разом улюблені дитячі твори». Для цього потрібно було начитати уривок улюбленого твору і розмістити на своїх сторінках у соціальних мережах. У 2021 році свято дитячої книги проводиться у вигляді Параду літературних героїв з театралізацією улюблених дітьми творів.

З 23 березня по 2 квітня 2021 року в Україні проводиться Всеукраїнський тиждень дитячого читання – онлайн форма. Його відкриття відбулося в усіх обласних бібліотеках для дітей. Серед запланованих заходів – зустрічі з письменниками, конкурси ілюстрацій до улюблених творів дитячої літератури, літературні вікторини, уявні подорожі на батьківщину улюблених авторів, виставки книг, інсценування творів, конкурси декламаторів поезії для дітей.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського у 2019 році започатковано проведення 2 квітня Регіональної студентської науково-практичної конференції «Українська дитяча література: здобутки й перспективи розвитку», присвяченої Міжнародному дню дитячої книги. Майбутні вихователі закладів дошкільної освіти й учителі закладів

загальної середньої освіти – студенти вишів Вінниці, Бару, Хмельницького, Харкова – збираються разом, аби вшанувати дитячу книгу, згадати улюблених авторів, переглянути роботи визнаних художників-ілюстраторів, обмінятися думками про прочитані твори, представити результати власної науково-дослідної діяльності. На III-ю Регіональну конференцію 2021 року подано 86 тем студентських виступів про мову творів для дітей і про дітей, художню специфіку дитячої літератури, різні аспекти вивчення дитячої літератури в закладах освіти. Серед студентів є й такі, що беруть участь уже вдруге і втретє, вони не тільки досліджують особливості змісту, форми і мови дитячої літератури, але й самі долучаються до створення новітньої дитячої літератури. Це свідчить про усвідомлення майбутніми педагогами ролі й місця дитячої книги у вихованні підрастаючого покоління, у професійному становленні й саморозвитку педагогів Нової української школи.

Література

www.nbuv.gov.ua – Міжнародний день дитячої книги

www.uk.wikipedia.org – Міжнародний день дитячої книги

www.dilovamova.com – Міжнародний день дитячої книги

УДК 027.7:821.161.2-93

Валентина Білоус

*(Директор бібліотеки Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського)*

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА СПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

Анотація. У статті відображено значення української книги. Відображено основні форми роботи бібліотеки щодо пропаганди української дитячої книги. Акцентовано увагу на традиційні та інноваційні форми і методи бібліотечної роботи у популяризації фонду української дитячої книги серед студентської молоді. Особливу увагу приділено дистанційній формі